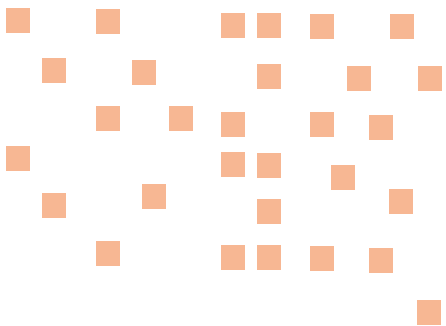

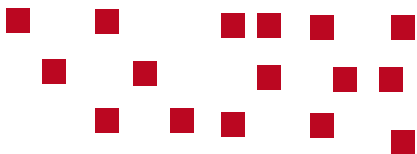
NIGERIA

**SYTUACJA
BEZPIECZEŃSTWA**

**Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia dla
ludności cywilnej**

**DPU-WIKP-424/530/2024
20.10.2024**

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Nigerii.

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: Ponad 230 mln.^[1]

Skład etniczny: Ponad 250 różnych grup etnicznych, z czego najliczniejsze to: Hausa – 30%, Joruba – 15,5%, Igbo (Ibo) – 15,2%, Fulani – 6%, Tiv – 2,4%, Kanuri/Beriberi – 2,4%, Ibibio – 1,8%, Ijaw/Izon – 1,8%, Igala – 1%, inni – ok. 24%.^[2]

Skład religijny: muzułmanie – 53,5%, katolicy – 10,6%, inni chrześcijanie – 35,3%, nieokreślone wyznanie – 0,6%.^[3]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Nigeria jest dawną kolonią Wielkiej Brytanii, która uzyskała niepodległość w 1960 r. Zgodnie z konstytucją z 1999 r. Nigeria jest republiką prezydencką, w której obowiązuje system wielopartyjnej demokracji parlamentarnej.^[4]

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Administracyjnie Nigeria podzielona jest na 36 stanów, które posiadają dużą autonomię wewnętrzną.^[5] Są to: Abia, Adamawa, Akwa Igbom, Anambra, Bauchi, Bayelsa, Benue, Borno, Cross River, Delta, Ebonyi, Edo, Ekiti, Enugu, Gombe, Imo, Jigawa, Kaduna, Kano, Katsina, Kebbi, Kogi, Kwara, Lagos, Nasarawa, Niger, Ogun, Ondo, Osun, Oyo, Plateau, Rivers, Sokoto, Taraba, Yobe, Zamfara oraz jedno wydzielone Federalne Terytorium Stołeczne (Abudża).^[6]

Stany podzielone są na mniejsze jednostki samorządu terytorialnego (Local Government Areas – LGAs), których jest łącznie 774.^[7]

¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Nigeria, 08.10.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/nigeria/>

² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Nigeria, 08.10.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/nigeria/>

³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Nigeria, 08.10.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/nigeria/>

⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Nigeria, 08.10.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/nigeria/>

⁵ Serwis Rzeczypospolitej Polskiej, Nigeria, 18.05.2022, <https://www.gov.pl/web/nigeria/ie>

⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Nigeria, 08.10.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/nigeria/>

⁷ Wikipedia, Subdivisions of Nigeria, https://en.wikipedia.org/wiki/Subdivisions_of_Nigeria

Mapa. Podział administracyjny Nigerii (źródło: Wikipedia, Nigeria, administrative divisions

https://en.wikipedia.org/wiki/East_Central_State#/media/File:Nigeria_administrative_divisions_-_colored.svg)^[8]

STRUKTURA WŁADZY

Głowa państwa. Prezydent Nigerii jest zarówno szefem państwa, szefem rządu (również głównodowodzącym sił zbrojnych). Wybierany jest w wyborach powszechnych na czteroletnią kadencję. Według konstytucji może pełnić tę funkcję dwukrotnie.^[9]

Od 29 maja 2023 r. prezydentem Nigerii jest **Bola TINBU**. Funkcję wiceprezydenta Nigerii pełni – od dnia 29 maja 2023 r. – **Kashim SHETTIMA**.^[10]

Kolejne wybory są planowane w lutym 2027 r.^[11]

⁸ Wikipedia, Nigeria, administrative divisions - de - colored.svg, CC BY-SA 3.0, 27.10.2012, https://en.wikipedia.org/wiki/East_Central_State#/media/File:Nigeria_administrative_divisions_-_colored.svg

⁹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Nigeria, 08.10.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/nigeria/>

¹⁰ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Nigeria, 08.10.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/nigeria/>

¹¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Nigeria, 08.10.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/nigeria/>

Rząd i premier. Na czele rządu stoi prezydent. Skład rządu zatwierdzany jest przez Zgromadzenie Narodowe na wniosek prezydenta.^[12]

Parlament i wybory parlamentarne. Władza ustawodawcza w Nigerii należy do dwuizbowego Zgromadzenia Narodowego, wybieranego w wyborach powszechnych na 4-letnią kadencję. Zgromadzenie składa się z Senatu (109 mandatów, w tym po 3 z każdego stanu plus 1 z Abudży), którego członkowie są wybierani w głosowaniu powszechnym na okres 4 lat oraz Izby Reprezentantów (360 miejsc), których członkowie wybierani są w wyborach powszechnych również na 4 lata.^[13]

Ostatnie wybory parlamentarne do obu Izb odbyły się 25 lutego 2023 r. Koalicja Kongres Powszechnego Postępu (ang. All Progressives Congress, APC) pokonała Partię Ludowo-Demokratyczną (ang. People`s Democratic Party, PDP). APC zdobyła 178 miejsc w Izbie Reprezentantów, PDP zdobyła zaś 114 miejsc. Tymczasem w wyniku wyborów do Senatu APC zdobyła 59 miejsc, natomiast PDP 36.^[14]

Kolejne wybory planowane są na 2027 r.^[15]

SYSTEM PRAWNY

Nigeria posiada skomplikowany system prawny, który jest kombinacją anglosaskiego prawa precedensowego, prawa islamskiego i tradycyjnych zwyczajów. Nigeryjskie sądy stosują w większości przepisy oparte o ww. anglosaskie prawo precedensowe, czasem w zmodyfikowanej formie zgodnie z miejscowymi tradycjami. W zdominowanych przez muzułmanów stanach (Zamfara, Kano, Katsina, Niger, Bauchi, Borno, Kaduna, Gombe, Sokoto, Jigawa, Yobe i Kebbi) stosowane jest jednak przede wszystkim prawo szariat.^[16]

KARA ŚMIERCI

Nigeria jest krajem, w którym orzekana jest kara śmierci. Według ostatniego, dostępnego raportu Amnesty International, w 2023 r. wydanych zostało co najmniej 246 wyroków śmierci (w 2021 r. było to 77 wyroków). Jednocześnie nie odnotowano żadnej egzekucji. Pod koniec 2023 r. w ośrodkach detencyjnych w Nigerii przebywało co najmniej 3400 osób skazanych na karę śmierci.^{[17][18]}

¹² Serwis Rzeczypospolitej Polskiej, Nigeria, 18.05.2022, <https://www.gov.pl/web/nigeria/ie>

¹³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Nigeria, 08.10.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/nigeria/>

¹⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Nigeria, 08.10.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/nigeria/>

¹⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Nigeria, 08.10.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/nigeria/>

¹⁶ Serwis Rzeczypospolitej Polskiej, Nigeria, 18.05.2022, <https://www.gov.pl/web/nigeria/ie>

¹⁷ Amnesty International, Death Sentences and Executions 2022, 05.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2091962.html>

¹⁸ Amnesty International, Death Sentences and Executions 2023, 29.05.2024, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/7952/2024/en/>

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Według danych ACLED, w 2022 r. doszło w Nigerii do ok. 4835 różnego rodzaju incydentów związanych z bezpieczeństwem, w których śmierć poniosły 10 754 osoby (funkcjonariusze służb bezpieczeństwa, bojownicy i cywile), w 2023 r. w 4642 incydentach zginęło 8734 osób, a do końca września 2024 r. – w 4132 incydentach zginęło ogółem 7213 osób.^[19]

Nigeria obecnie nie doświadcza interwencji obcych wojsk na swoim terytorium, natomiast wojska nigeryjskie wchodzą w skład oenzetowskich oddziałów pokojowych stacjonujących w Sudanie Południowym (UNISFA). Ponadto stanowią trzon Międzynarodowych Połączonych Sił (Multinational Joint Task Force, MNJTF), utworzonych jako regionalna brygada antyterrorystyczna, w skład której wchodzi także wojska innych państw regionu. MNJTF prowadzi operacje wojskowe przeciw nielegalnym oddziałom zbrojnym, działającym w regionie Jeziora Czad. Oddziały poszczególnych krajów działają z reguły w granicach swoich własnych państw, jednak zdarzają się od czasu do czasu operacje transgraniczne.^[20]

Oprócz tego, wojsko Nigerii koncentruje się głównie na zagrożeniach wewnętrznych. W wielu regionach kraju prowadzone są operacje antyterrorystyczne i operacje specjalne.^[21] Na terytorium tego kraju mają miejsce liczne wewnętrzne konflikty z użyciem broni, o zróżnicowanym podłożu i natężeniu (o charakterze secesjonistycznym, antypaństwowym o charakterze religijnym, konflikty o zasoby, często o podłożu etnicznym lub religijnym). Dodatkowo, w kraju rozwinięta jest przestępczość pospolita.^[22] Sytuacja bezpieczeństwa szybko zmienia się, a przemoc przybiera różne i zmienne formy.^[23]

Na terenie Nigerii działają różnorodne ugrupowania zbrojne. Do najbardziej znanych i zorganizowanych należy **Boko Haram** i **Państwo Islamskie w Afryce Zachodniej (ISWA)**. Oprócz tego, działają liczne grupy nieposiadające wyraźnej struktury i niestawiające sobie żadnych celów politycznych, niezidentyfikowane ugrupowania kryminalne i zbrojne, bandy uzbrojonych pasterzy, które angażują się w lokalne konflikty, często zabijając i zastraszając ludność cywilną.^[24]

Lokalne oddziały samoobrony. W reakcji na niestabilną sytuację na wielu terenach, w tym szczególnie na północy, powstają **lokalne grupy samoobrony (community**

¹⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

²⁰ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Nigeria, 08.10.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/nigeria/>

²¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Nigeria, 08.10.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/nigeria/>

²² DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), DFAT Country Information Report Nigeria, 03.12.2020, <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/dfat-country-information-report-nigeria-3-december-2020.pdf>

²³ Premium Times, Successes, challenges of military operations across Nigeria in 2023, 21.12.2023, <https://www.premiumtimesng.com/health/health-features/653059-successes-challenges-of-military-operations-across-nigeria-in-2023.html>

²⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria, 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

militias). Zjawisko jest konsekwencją nieefektywności miejscowych formalnych struktur bezpieczeństwa, w szczególności policji. Grupy te są szczególnie aktywne w regionach wiejskich. Jednocześnie jednak są słabo wyszkolone i wyposażone, a także brak im właściwego nadzoru.^[25] Lokalne grupy samoobrony chronią cywili przed atakami, porwaniami, przemocą seksualną i wymuszeniami. Chronią także dobytek mieszkańców. Niekiedy angażują kobiety w swoje działania. Ich struktura, stopień zorganizowania, cele i metody działania różnią się zasadniczo, w zależności od grupy. W związku z tym coraz częściej działania lokalnych grup samoobrony prowadzą do niekontrolowanych aktów agresji, samosądów, przetrzymywania osób bez nakazu sądowego, wymuszeń, kradzieży, w tym także kradzieży pomocy humanitarnej. Grupy te zwykle nie posiadają mechanizmów rozliczania naruszeń prawa i działają w dużej mierze bezkarnie, a działania przestępcze stają się „sposobem na życie” ich członków, co prowadzi w konsekwencji do dalszej destabilizacji sytuacji bezpieczeństwa.^[26] Obecnie, bojówki etniczne są główną przyczyną niestabilności i zagrożeń bezpieczeństwa w Nigerii. Tylko w 2023 r. w wyniku ich działań zginęło prawie 2,5 tys. osób, w większości cywili.^[27]

Rebelia islamistyczna. W 2002 r. radykalna organizacja islamistyczna **Boko Haram**, rozpoczęła wojnę partyzancką na północy Nigerii. Organizacja dążyła do osłabienia władz Nigerii, usunięcia zachodnich wpływów z kraju, a także do ustanowienia prawa szariatu w Nigerii i całej Afryce Zachodniej. Znana była z ataków na chrześcijan. Grupa była wcześniej związana z Al-Kaidą w Islamskim Maghrebie, jednak w dniu 7 marca 2015 r. przywódca Boko Haram, Abubakar Shekau, przyrzekł wierność Państwu Islamskiemu i stał się częścią organizacji **Państwo Islamskie w Afryce Zachodniej (ISWA)**. W sierpniu 2016 r. grupa podzieliła się na 2 frakcje: Państwo Islamskie w Afryce Zachodniej (ISWA) oraz **Jama’tu Ahlis Sunna Lidda’awati wal-Jihad (JAS)/Boko Haram**.^[28] W czerwcu 2021 r. źródła zbliżone do rebeliantów podały wiadomość, że Shekau nie żyje, gdyż popełnił samobójstwo w trakcie walk pomiędzy obiema frakcjami.^[29] ISWA stopniowo zdominowała konflikt w regionie. JAS po śmierci Shekau uległo rozpadowi – część bojowników przyłączyła się do ISWA, część poddała się wojskom nigeryjskim, a część uciekła w inne rejony Nigerii.^[30]

ISWA utrzymuje kontrolę w północnej części prowincji Borno, a zwłaszcza na wiejskich obszarach.^[31] W miastach zaś rozmieszczono garnizony armii nigeryjskiej, które za pomocą ataków z powietrza są w stanie powstrzymać postępy rebeliantów w kierunku terenów zurbanizowanych. Z uwagi na to, że duże ataki ze strony ISWA, ściągały na tę organizację akcje odwetowe ze strony nigeryjskiego lotnictwa, taktyka partyzantów uległa zmianie. Wielkoskalowe ataki zostały zastąpione przez liczne, ale organizowane na mniejszą skalę zasadzki: miny drogowe, ataki na blok-postach.

²⁵ International Crisis Group, Beyond Vigilantism: Towards Lasting Security Solutions, 11.05.2022, <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/nigeria/beyond-vigilantism-towards-lasting-security-solutions>

²⁶ Center for Civilians in Conflict, To Defend or Harm?: Community Militias in Borno State, Nigeria, 12.2019, <https://civiliansinconflict.org/publications/research/to-defend-or-harm/>

²⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

²⁸ TRAC, Islamic State West Africa (ISWA / ISWAP), <https://www.trackingterrorism.org/group/islamic-state-west-africa-iswa-iswap>

²⁹ BBC, Abubakar Shekau: Nigeria's Boko Haram leader is dead, say rival militants, 07.06.2021, <https://www.bbc.com/news/world-africa-57378493>

³⁰ International Crisis Group, After Shekau: Confronting Jihadists in Nigeria's North East, 29.03.2022, <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/nigeria/after-shekau-confronting-jihadists-nigerias-north-east>

³¹ International Crisis Group, Fighting among Boko Haram Splinters Rages On, 30.05.2023, <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/nigeria/fighting-among-boko-haram-splinters-rages>

W rezultacie wiele dróg stało się nieprzejezdnych i niedostępnych, także dla pomocy humanitarnej.^[32] W ciągu 2023 r. armia zdołała zlikwidować kilku dowódców organizacji i uwolnić zakładników.^[33] Na północnym wschodzie wciąż jednak dochodzi do starć armii z bojownikami ISWA, ale także – w coraz większym stopniu – do walk między różnymi frakcjami dawnego Boko Haram.^[34]

Według źródeł rządowych, sytuacja w stanie Borno ulega jednak stopniowej poprawie. Trwa program powrotów, a zniszczone osiedla są powoli odbudowywane. W efekcie programu demobilizacji poddało się około 150 000 bojowników.^[35] Trudno jednak ocenić wiarygodność tych informacji. Według ICG, poddało się raczej około 3000 bojowników, należących głównie do JAS.^[36] Na terenach administrowanych przez rząd wprowadzono programy reintegracji dla byłych bojowników, obejmujące niemal 2 tys. osób. Niemniej jednak bardzo często brakuje środków na skuteczną pomoc dla tych osób, co stwarza niebezpieczeństwo ich powrotu do dżihadyzmu.^[37]

Spory o zasoby między pasterzami i rolnikami. W środkowej Nigerii (Middle Belt) przybierają na sile starcia między wędrowną ludnością pasterską i rolniczą, których bezpośrednią przyczyną są spory o ziemię. Konflikt eskaluje od 2018 r., stając się najpoważniejszym zagrożeniem dla bezpieczeństwa ludności cywilnej na znacznych obszarach Nigerii i pochłaniając więcej ofiar niż krwawa rebelia Boko Haram.^[38]

Konflikty, które na początku zdarzały się głównie w stanie Plateau, a w których uczestniczyli głównie muzułmańscy pasterze Fulani oraz chrześcijańscy rolnicy, przeniosły się także na sąsiednie stany. Jakkolwiek starcia ujawniają wielowymiarowy konflikt o podłożu etnicznym, religijnym i politycznym, u jego źródła leży rywalizacja o zasoby, ziemię i władzę. Okresowe susze i pustynnienie powodują, że pasterze tracą dostęp do pastwisk i wędrują coraz dalej na południe w poszukiwaniu trawy dla swoich stad. Na tym tle dochodzi do starć między wspólnotami pasterzy i rolników, często bardzo krwawych.^[39] W najbardziej zagrożonych przemocą stanach tworzą się lokalne bojówki samoobrony, które dopuszczają się przemocy na szeroką skalę. Działają one głównie na północy, w stanach Zamfara, Kaduna, Niger, Katsina, Sokoto i innych.^[40]

³² International Crisis Group, After Shekau: Confronting Jihadists in Nigeria's North East, 29.03.2022, <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/nigeria/after-shekau-confronting-jihadists-nigerias-north-east>

³³ Premium Times, Successes, challenges of military operations across Nigeria in 2023, 21.12.2023, <https://www.premiumtimesng.com/health/health-features/653059-successes-challenges-of-military-operations-across-nigeria-in-2023.html>

³⁴ International Crisis Group, Fighting among Boko Haram Splinters Rages On, 30.05.2023, <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/nigeria/fighting-among-boko-haram-splinters-rages>

³⁵ Premium Times, Successes, challenges of military operations across Nigeria in 2023, 21.12.2023, <https://www.premiumtimesng.com/health/health-features/653059-successes-challenges-of-military-operations-across-nigeria-in-2023.html>

³⁶ International Crisis Group, Fighting among Boko Haram Splinters Rages On, 30.05.2023, <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/nigeria/fighting-among-boko-haram-splinters-rages>

³⁷ International Crisis Group, After Shekau: Confronting Jihadists in Nigeria's North East, 29.03.2022, <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/nigeria/after-shekau-confronting-jihadists-nigerias-north-east>

³⁸ DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), Nigeria – country information report, 12.2020, <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/dfat-country-information-report-nigeria-3-december-2020.pdf>

³⁹ International Crisis Group, Herders against Farmers: Nigeria's Expanding Deadly Conflict, 19.09.2017, Africa Report N°252, <http://www.refworld.org/docid/59c21a454.html>

⁴⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, dane pobrano 06.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

Od 2018 r. rząd wzmocnił siły policyjne i prowadzi w regionie wojskowe operacje specjalne. Prowadzi także mediacje między wspólnotami, mające na celu wypracowanie zasad korzystania ze wspólnych zasobów.^[41]

Ruchy secesjonistyczne. Pod koniec 2015 r. doszło do ożywienia działalności separatystycznych organizacji, dążących do secesji stanów zamieszkałych przez grupę etniczną Igbo i nazywanych popularnie Biafrą. Demonstracje z udziałem ruchów secesjonistycznych, w tym przede wszystkim organizacji **Indigenous People of Biafra (IPOB)**, doprowadziły do krwawych starć ze służbami bezpieczeństwa. W związku ze wzrostem nastrojów separatystycznych, od 2017 r. wojsko nigeryjskie wprowadziło cykliczne interwencje zbrojne pod pretekstem ćwiczeń wojskowych.^{[42][43][44]} Bojówki pro-biafrańskie zwane **Eastern Security Network (ESN)** prowadzą swoje obozy w różnych lokalizacjach na terenie stanów południowych. BBC donosi, że stosują wymuszenia i terroryzują miejscową ludność. Liderzy oddziałów starają się rozsądzać lokalne spory i angażują się w wymierzanie sprawiedliwości. Wydają także zgodę na pochówki i zawieranie małżeństw. Atakują posterunki policji, a także pojedynczych funkcjonariuszy, bez względu na ich narodowość. Wioski objęte „opieką” ESN wpadają w spiralę odwetu, gdyż policja i wojsko, w poszukiwaniu rebeliantów, dopuszczają się dalszych aktów przemocy, paląc domy cywilów.^[45]

Ataki na infrastrukturę transportową. W prowincjach nadmorskich, w szczególności w stanie Delta, ataki nielegalnych ugrupowań koncentrują się z kolei na niszczeniu infrastruktury transportowej i kradzieży oraz przemyśle ropy naftowej, co utrudnia władzom rozwój gospodarczy i handel międzynarodowy.^[46]

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

Z ogólnodostępnych źródeł nie wynika, aby w kraju obowiązywało ustawodawstwo wyjątkowe. W Nigerii bardzo często ogłaszane są natomiast godziny policyjne w sytuacji zaostrzenia sytuacji bezpieczeństwa, szczególnie w stanach północnych.^[47]

W niektórych regionach kraju ogłaszane są okresowo wojskowe operacje specjalne, w celu rozwiązania najbardziej palących problemów bezpieczeństwa. W 2023 r. specjalne operacje wojskowe miały miejsce nie tylko na północy, ale także m.in.

⁴¹ International Crisis Group, Herders against Farmers: Nigeria's Expanding Deadly Conflict, 19.09.2017, Africa Report N°252, <http://www.refworld.org/docid/59c21a454.html>

⁴² The Sight News, Operation Python Dance II Not Targeted At IPOB- Army, 08.09.2017, <http://thesightnews.com/2017/09/08/operation-python-dance-ii-not-targeted-at-ipob-army/>;

⁴³ The Guardian, Nigerian Army officially ends Operation Python Dance II, 16.10.2017, <https://guardian.ng/news/nigerian-army-officially-ends-operation-python-dance-ii/>

⁴⁴ Vanguard, Nigerian Army rename Operation Python Dance to Operation Dance for Peace, 16.10.2019, <https://www.vanguardngr.com/2019/10/army-renames-operation-python-dance-2/>

⁴⁵ BBC, Biafra quest fuels Nigeria conflict: Too scared to marry and bury bodies, 09.01.2023, https://www.bbc.com/news/world-africa-64110852?at_medium=RSS&at_campaign=KARANGA

⁴⁶ Premium Times, Successes, challenges of military operations across Nigeria in 2023, 21.12.2023, <https://www.premiumtimesng.com/health/health-features/653059-successes-challenges-of-military-operations-across-nigeria-in-2023.html>

⁴⁷ FCDO (UK Foreign, Commonwealth and Development Office (formerly FCO)), Nigeria Travel Advice, 26.01.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/nigeria>

w stanie Plateau^[48], Nasarawa i Benue^[49], w stanie Delta^[50] czy w Lagos^[51]. W 2024 r. godzina policyjna została wprowadzona w sierpniu w stanach Kano, Jigawa, Yobe i Katsina w związku z protestami o dużej skali przeciw wzrostowi cen i kosztów życia.^[52]

SYTUACJA LUDNOŚCI CYWILNEJ

Według danych ACLED, w różnego rodzaju aktach przemocy zginęło w 2022 r. prawie 4 tys. cywilów, natomiast w 2023 r. liczba ofiar znacząco spadła i wynosiła około 3 tys., niemniej jednak nadal pozostawała wysoka. W 2024 r. do końca września odnotowano 2,5 tys. cywilnych ofiar śmiertelnych. Zdecydowana większość ofiar zginęła w wyniku bezpośrednich ataków na lokalne społeczności. Większość tych ataków miała miejsce w stanach: Katsina, Benue, Kaduna, Borno, Zamfara, Plateau, Niger, Taraba.^[53]

Najwięcej ofiar spowodowały działania lokalnych bojówek samoobrony, w tym w szczególności etnicznych bojówek Fulanów. Znaczna część tego typu ataków miała charakter celowy, skoordynowany i prowadziła do masowych morderstw oraz niszczenia całych wiosek i mienia.^[54] Wiele osób we wcześniej wymienionych stanach zginęło także z rąk niezidentyfikowanych ugrupowań zbrojnych.^[55]

⁴⁸ Daily Trust, Navy launches special operation against crimes on Lagos, Ogun waters, 09.11.2023, <https://dailytrust.com/navy-launches-special-operation-against-crimes-on-lagos-ogun-waters/>

⁴⁹ PM News, Nigerian army launches special operation to tackle banditry, 19.09.2023, <https://pmnewsnigeria.com/2023/09/19/nigerian-army-launches-special-operation-to-tackle-banditry/>

⁵⁰ Premium Times, Successes, challenges of military operations across Nigeria in 2023, 21.12.2023, <https://www.premiumtimesng.com/health/health-features/653059-successes-challenges-of-military-operations-across-nigeria-in-2023.html>

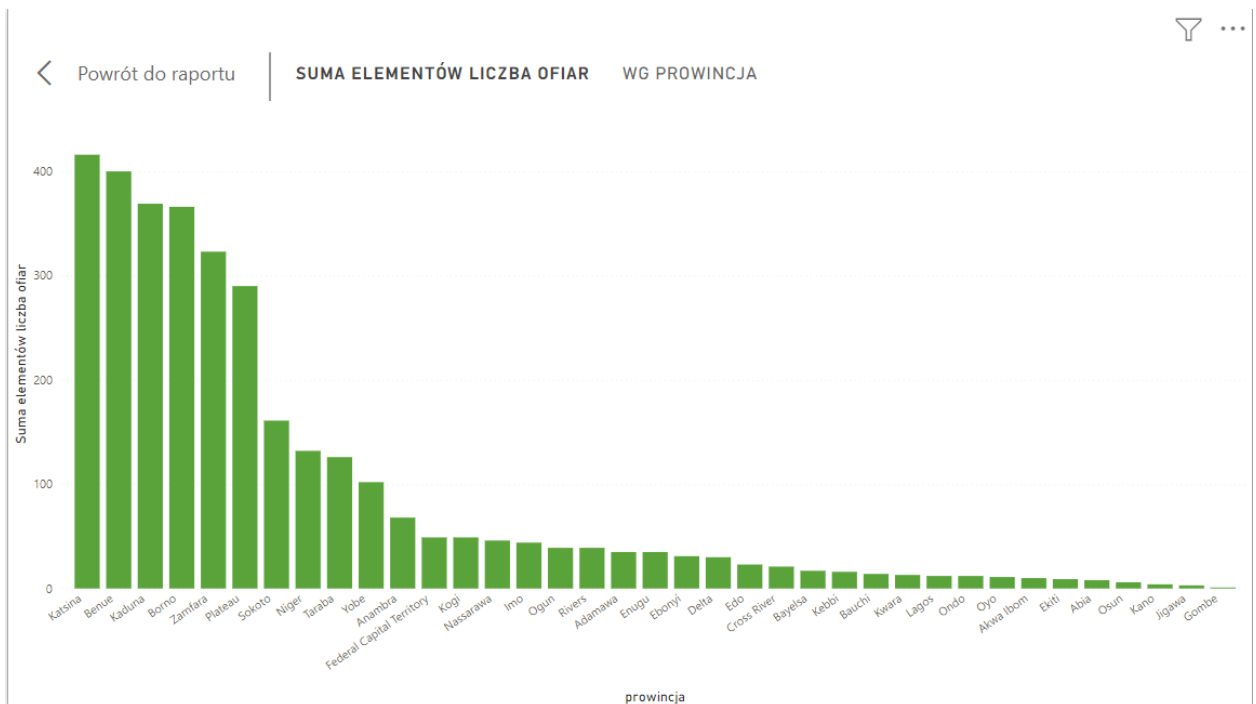
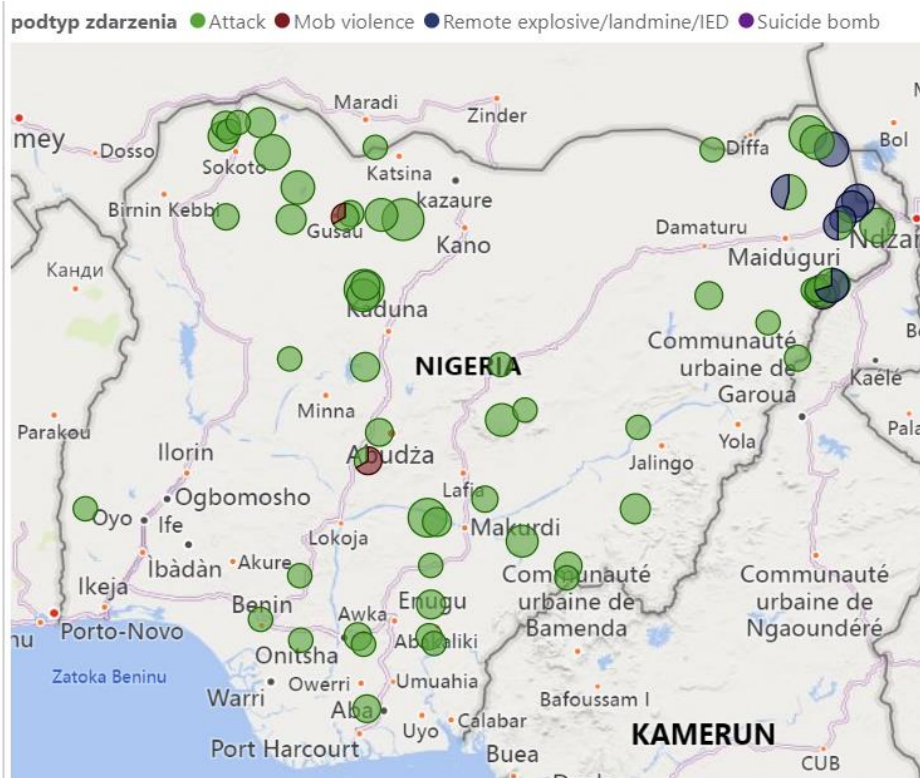
⁵¹ The cable, Army chief launches operation to curb killings in Plateau, 22.07.2023, <https://www.thecable.ng/army-chief-launches-operation-to-curb-killings-in-plateau>

⁵² BBC News, Nigerians hit with 24-hour curfews amid protests, 02.08.2024, <https://www.bbc.com/news/articles/cxr2r5qrn52o>, odczyt 20.10.2024

⁵³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, ethnic Fulani militias, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

Mapa i wykres. Regiony największego ryzyka dla ludności cywilnej w okresie od 01.10.2023 do 30.09.2024 r., na podstawie danych ACLED.^[56]

⁵⁶ Opracowanie własne WIKP, na podstawie danych ACLED i OpenStreetMap

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

DZIAŁANIA WOJENNE

Na skutek działań sensu stricte bojowych, tj. ataków z powietrza i ostrzału artyleryjskiego, zginęło w Nigerii w 2022 r. 78 cywilów, w 2023 r. – 127, a do października 2024 r. – 23. Do ataków o największej skali należały następujące wydarzenia:

- 27 września 2024 r. nigeryjskie lotnictwo przeprowadziło nalot, zabijając 23 osoby w miejscowości Jika da Kolo w stanie Kaduna. Według strony nigeryjskiej udało się zlikwidować kryjówkę bojowników, jednak według miejscowych bomba trafiła w meczet, pełen wiernych;
- 3 grudnia 2023 r. nigeryjska armia przeprowadziła atak za pomocą dronów, które uderzyły w procesję religijną w miejscowości Tudun Biri w stanie Kaduna. Zginęło od 85 do 150 cywilów. Nigeryjska armia twierdziła, że w tłumie ukrywali się rebelianci;
- 24 stycznia 2023 r. wojsko ostrzelało pasterzy Fulani w stanie Nassarawa, kiedy ci wracali ze stanu Benue, transportując ze sobą bydło. Nie jest jasne, czy zabite osoby były członkami bojówek czy cywilnymi pasterzami. Zginęło co najmniej 38 osób;
- 19 grudnia 2022 r. nigeryjskie lotnictwo przypadkowo uderzyło w miejscowość Mutumji w stanie Zamfara, zabijając co najmniej 64 osoby.^[57]

DZIAŁANIA PARTYZANCKIE

Działalność nielegalnych oddziałów zbrojnych o zdefiniowanych celach politycznych zanotowano w dwóch regionach Nigerii: **na północnym wschodzie** w stanach Borno, Adamawa, Yobe i Niger, gdzie aktywne są bojówki ISWA i JAS, powstałe w wyniku rozpadu Boko Haram, a także w **stanach zamieszkałych przez grupę Igbo** (Imo, Anambra, Ebonyi, Enugu i w mniejszym stopniu Abia), gdzie aktywne są secesjonistyczne oddziały ESN/IPOB, opowiadające się za niepodległością Biafry.^[58]

W wyniku działań IPOB/ESN zginęło od początku 2022 r. co najmniej 89 cywilów, głównie przypadkowych ofiar, które nie przestrzegały strajków nałożonych przez organizację lub też osób podejrzewanych o dostarczanie informacji policji.^[59]

W wyniku działań grup wywodzących się z Boko Haram zginęło od 2022 r. ponad 1000 cywilów. Były to najczęściej działania odwetowe za różnego rodzaju czyny, postrzegane przez partyzantów jako wrogie (współpracę z władzami lub rywalizującymi grupami lub niepłacenie podatków). Czasem powodem napaści były podejrzenia o czary. W stanie Borno, partyzanci podkładają również ładunki

⁵⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, Air drone attacks, Shellings, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, IPOB, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, IPOB, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

wybuchowe przy drogach, jako zasadzki na pojazdy wojskowe, ale wysadzają również przypadkowo przejeżdżające pojazdy.^[60]

Do największych tego typu ataków należały:

- ok. 24 sierpnia 2024 r. ISWAP dokonał egzekucji 69 osób przetrzymywanych w niewoli w miejscowościach Arinna Maimasallaci, Jibularam i Sabon Tumbum w stanie Borno. Wśród więźniów byli także członkowie Boko Haram. Ich egzekucja była reakcją na przegrane starcie ISWAP z Boko Haram w ostatnim czasie;
- 1 września 2024 r. bojownicy ISWAP, tworząc grupę około 50 motocyklistów, zaatakowali miasteczko Mafa w stanie Yobe, zabijając między 34 a 70 ludzi. Bojownicy oświadczyli, że atak był zemstą za dostarczanie informacji wojsku. Podpalono także wiele domów;
- 31 października 2023 r. islamistyczne bojówki podłożyły ładunek wybuchowy na drodze niedaleko miasteczka Gumsa, w stanie Yobe. Zginęło około 20 osób;
- w maju 2023 r. co najmniej 30 osób zostało zabitych w okolicach miejscowości Dikwa w stanie Borno w ramach odwetu za akcję wojskową, która doprowadziła do śmierci kilku komendantów ISWA;
- 1 sierpnia 2022 r. bojownicy IPOB zaatakowali budynek administracji w miejscowości Orogwe, w stanie Imo, zabijając 7 osób;
- 5 grudnia 2022 r. bojownicy JAS zabili 33 kobiety, żony bojowników ISWA, w okolicach Maiduguri w stanie Borno;
- 9 grudnia 2022 r. bojownicy ESN/IPOB próbowali zmusić cywilów do przestrzegania zasad ogłoszonego przez organizację strajku, zabijając 10 osób w miejscowości Umunna w stanie Imo.^[61]

DZIAŁANIA ODWETOWE

17 marca 2024 r. żołnierze zabili około 11 cywilów podczas nalotu na Igbomoturu (południowy Ijaw, Bayelsa). Co najmniej trzy domy zostały podpalone przez żołnierzy, którzy podejrzewali, że bojownicy biorący udział w zasadzce na żołnierzy wykorzystywali ten obszar jako swoją kryjówkę. Młodzieżowa Rada Ijaw twierdziła, że zginęło ponad 40 mieszkańców.^[62]

15 czerwca 2023 r. służby bezpieczeństwa zaatakowały wioskę Amakpurudere Izombe w stanie Imo. Zabito ponad 50 osób i zniszczono ponad 200 domów w okolicy.^[63]

⁶⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, Islamic State, Boko Haram, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, Military Forces, Police of Nigeria, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, Military Forces, Police of Nigeria, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU ZBROJNEGO

Konflikt wynikający z działania grup zbrojnych w północno-wschodniej Nigerii spowodował kryzys bezpieczeństwa, a wraz z nim przesiedlenia milionów ludzi, dewastację produkcji rolnej i innych źródeł utrzymania, odcięcie podstawowych usług. Około 7,9 mln ludzi w północno-wschodnich stanach Borno, Adamawa i Yobe potrzebowało pomocy humanitarnej w połowie 2024 r. Około 2 mln dzieci jest poważnie niedożywionych. Wiele regionów położonych na północy jest odciętych od reszty kraju z powodu niebezpieczeństw związanych ewentualnymi z podróżami. Dlatego pomoc jest dostarczana drogą lotniczą.^[64]

Dodatkowo kobiety, dziewczęta i dzieci w Nigerii zagrożone są przemocą, w tym przemocą seksualną, handlem ludźmi i innymi formami przemocy ze względu na płeć. Kobiety są często zmuszane do wykonywania czynności seksualnych w zamian za jedzenie, czy przedmioty niezbędne do zaspokojenia podstawowych potrzeb. Tysiące dzieci werbowanych jest w szeregi ugrupowań zbrojnych, natomiast kobiety i dzieci są zmuszane przez niepaństwowe grupy zbrojne do przenoszenia improwizowanych urządzeń wybuchowych.^{[65][66]}

Brak bezpieczeństwa spowodowany trwającymi działaniami wojennymi i operacjami wojskowymi doprowadził do fal masowych wysiedleń. Bojówki nie tylko zabijają osoby i społeczności postrzegane jako wrogie, ale także rabują ich dobytek, palą domy i inne budynki, przejmują farmy, porywają ludzi i nakładają podatki. Dodatkowo, bardzo często dochodzi do wzajemnej kradzieży bydła między różnymi społecznościami.^[67]

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW NIEZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

TERRORYZM

4 kwietnia 2022 r. nieznani sprawcy wysadzili pociąg relacji Abudża – Kaduna, którym jechały 362 osoby. Osiem osób zginęło, a 168 zginęło bez wieści. Władze przypuszczają, że zaginione osoby mogły zostać porwane dla okupu. Żadna z grup zbrojnych nie przyznała się do zamachu, nie jest wykluczone, że napad miał charakter bandycki.^[68]

⁶⁴ UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Humanitarian Response Plan – Nigeria 2024, <https://www.unocha.org/publications/report/nigeria/nigeria-humanitarian-response-plan-2024>

⁶⁵ UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Humanitarian Response Plan – Nigeria 2024, <https://www.unocha.org/publications/report/nigeria/nigeria-humanitarian-response-plan-2024>

⁶⁶ UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Humanitarian Response Plan – Nigeria 2023, <https://humanitarianaction.info/plan/1110>

⁶⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

17 maja 2022 r. niezidentyfikowani sprawcy zdetonowali bombę koło szkoły podstawowej w miejscowości Sabon Gari, w Kano. Zginęło co najmniej 9 osób.^[69]

5 czerwca 2022 r. członkowie ISWA zaatakowali cywilów modlących się w kościele w Owo. Zabitych zostało od 22 do 100 osób, włączając w to dzieci. Zamachowcy użyli ładunków wybuchowych, a następnie otworzyli ogień do osób uczestniczących we mszy.^[70]

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA, POGROMY

Na rozległych terenach Nigerii działają różnego rodzaju bojówki etniczne oraz lokalne grupy samoobrony, które obecnie stanowią główne źródło zagrożenia dla ludności cywilnej. W wyniku działań ww. bojówek/grup zginęło od początku 2022 r. do końca września 2024 r. ponad 9 tys. cywilów. Ataki ze strony ww. bojówek/grup są celowo wymierzone w ludność cywilną. Często przeradzają się także w zamieszki o dużej skali. Niekiedy powód wybuchu przemocy jest błahy, a czasem wynika z zadawnionych nierówności i konkurencji o skromne zasoby. Niekiedy nakładają się na to kulturowe i religijne różnice, wynikające z rywalizacji między chrześcijanami rolnikami i pasterzami muzułmanami. Ataki tego typu mają także bardzo często charakter sensu stricte rabunkowy i przestępczy. Towarzyszą im masowe porwania, często z zamiarem wymuszenia okupu.^[71]

Wydarzenia tego typu o największej skali w ciągu ostatnich dwóch lat to:

- na początku stycznia 2022 r. w kilku oddzielnych, skoordynowanych atakach etnicznych bojówek samoobrony w stanie Niger, zginęło ponad 300 osób, porwano 200 osób, w tym obywatela Chin;^[72]

- 10 kwietnia 2022 r. nieznani sprawcy zaatakowali cywilów w kilku miejscowościach stanu Plateau. Zginęło co najmniej 106 osób, a 70, w tym kobiet i dzieci, zostało porwanych. Spalono ponad 100 domów;^[73]

- 5 kwietnia 2023 r. w Otukpo w stanie Benue pasterze Fulani zaatakowali kondukt pogrzebowy osób, które zostały zabite poprzedniego dnia. Strzelano w tłum, zabijając co najmniej 43 osoby;^[74]

- 12 maja 2023 r. bojówki Fulani zabiły co najmniej 34 osoby w miejscowości Karu w stanie Nassarawa w odwecie za śmierć jednego z pasterzy, który zginął na skutek bójki z jednym z rolników poprzedniego dnia;^[75]

⁶⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

- 24 grudnia 2023 r. lokalne grupy samoobrony w stanie Plateau zabiły w skoordynowanych atakach w kilku miejscowościach w okolicach Bokkos co najmniej 79 osób. Spalono ponad 200 domów, 27 motocykli.^[76] Ofiarami były głównie wspólnoty chrześcijańskie, obchodzące właśnie Boże Narodzenie. Wśród ofiar był pastor kościoła baptystycznego i jego żona;^[77]

- 25 stycznia 2024 r. zamieszki wybuchły w miasteczku Mangu, w stanie Plateau między wspólnotami chrześcijańskimi Mwangaful i muzułmańskimi Fulani. Zginęły co najmniej 43 osoby. Ponadto, spalonych zostało co najmniej 100 domów, a także siedem meczetów i cztery kościoły. Wybuch przemocy spowodowany był prawdopodobnie faktem, iż krowy Fulanów uciekły z zagrody i przedostały się na główną drogę, co rozzłościło Mwangafulów. Interweniowało wojsko i wprowadzono godzinę policyjną w całej okolicy, by przeciwdziałać aktom zemsty i rewanzu.^[78]

- 9 maja 2024 r. w stanie Zamfara, etniczne bojkoty zabiły niemal 50 osób w różnych wioskach w okolicach miejscowości Anka.^[79]

W Nigerii bardzo często dochodzi także do spontanicznych lokalnych samosądów, które mogą być zemstą za popełnione przestępstwa, takie jak zabójstwa lub kradzież, ale także mogą być wynikiem podejrzenia ofiar o stosowanie czarów.^[80]

Zdarzają się również przypadki nadużywania przemocy przez siły bezpieczeństwa w trakcie rutynowych działań, skutkujące ofiarami śmiertelnymi.^[81]

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

Protesty odbywają się w Nigerii bardzo często i z reguły mają pokojowy charakter. Zdarzają się jednak także przypadki przemocy ze strony sił bezpieczeństwa i protestujących, co niekiedy prowadzi do ofiar śmiertelnych. Do gwałtownych zamieszek z użyciem przemocy może dochodzić w Nigerii przy okazji demonstracji na tle politycznym i podczas strajków. Także protesty grup probiafrańskich w południowo-wschodniej Nigerii mogą przybierać brutalny przebieg. Podczas demonstracji 31 marca 2023 r. w Abia policja próbowała rozproszyc tłum, strzelając w jego kierunku i zabijając pięć osób. W 2024 r. podczas protestów w kilku osobnych incydentach zginęły w sumie 24 osoby.^[82] Do największego nasilenia protestów w całej Nigerii doszło w sierpniu 2024 r. Masowe protesty młodzieży dotyczyły

⁷⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷⁷ CSW (Christian Solidarity Worldwide), Death toll continues to rise in attacks on Plateau State communities, 29.12.2023, <https://www.csw.org.uk/2023/12/29/press/6138/article.htm>

⁷⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Civilians, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸¹ USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Nigeria, 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/nigeria/>

⁸² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Protests, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

głównie wysokich kosztów życia, jednak niekiedy manifestowano prorosyjskie nastroje. Manifestacjom towarzyszyły masowe aresztowania.^[83]

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

W Nigerii panuje wysoki stopień zagrożenia przestępczością pospolitą, w tym bardzo ciężkimi przestępstwami, jak porwania dla okupu, napady z bronią, napady bandyckie, gwałty. Zagrożenie nasila się nocą, szczególnie w Lagos i na wielu autostradach oraz głównych trasach prowadzących do większych miast. Normą są legalne i nielegalne posterunki drogowe w centrach miast, na których pobierane są opłaty za przejazd. Szczególnie zagrożone przestępczością pospolitą są rejony delt rzek – stany: Bayelsa, Delta, Rivers, Akwa Igbom i Cross River. Zdarzają się tam napady z bronią, porwania, rabunki i inne ataki zbrojne. Duże nasilenie przestępczości ma miejsce na lotnisku w Lagos i w jego okolicach, a także na drogach dojazdowych do innych lotnisk we wszystkich większych miastach.^[84]

Problemem są także porwania dla okupu. 18 stycznia 2024 r. w Abudży zostało uprowadzonych sześć sióstr, z których co najmniej jedna została zabita przez porywaczy, domagających się okupu. W celu zapłaty porywaczom została założona internetowa zbiórka, jednak ministerstwo spraw wewnętrznych przestrzegło przed tego typu działaniami, które mogą zachęcać przestępców.^[85]

W dużych miastach działają gangi i grupy przestępcze, zrzeszone w tajnych bractwach okultystycznych, które zajmują się płatnymi zabójstwami, przemytem i wymuszeniami.^[86] Do najbardziej znanych tego typu struktur należy grupa o nazwie **Black Axe**. W wyniku działań tych grup od 2022 r. zginęło niemal 200 osób.^[87]

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Konstytucja i ustawodawstwo Nigerii zapewnia wolność przemieszczania się w obrębie kraju i jest ona z reguły respektowana w praktyce. Jednakże na terenach ogarniętych rebelią Boko Haram/ISWA mieszkańcy mogą napotykać na drogach punkty kontrolne, na których są poddawani przeszukaniom, lub podejmowane są inne środki ostrożności.^[88]

⁸³ BBC, Nigerian president demands end to deadly protests, 04.08.2024, <https://www.bbc.com/news/articles/crgeexzd4wo>

⁸⁴ FCDO (UK Foreign, Commonwealth and Development Office (formerly FCO)), Nigeria Travel Advice, 26.01.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/nigeria>

⁸⁵ BBC, Abuja kidnapped sisters: Nigeria defence minister hits out at crowdfunding for ransoms, 18.01.2024, https://www.bbc.com/news/world-africa-68019139?at_medium=RSS&at_campaign=KARANGA

⁸⁶ Global Crime index, Nigeria 2023, <https://ocindex.net/country/nigeria>

⁸⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Black Axe, Unidentified Cult Groups, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸⁸ USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Nigeria, 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/nigeria/>

Według prawa federalnego, ludność migrująca jest uprawniona do korzystania z publicznych usług, takich jak służba zdrowia i edukacja, może też brać udział w wyborach. Jednak niekiedy normy społeczne mogą sprawiać, że dostęp do tych praw jest w niektórych regionach kraju w praktyce ograniczony (zwłaszcza, jeśli na różnice etniczne nakładają się różnice religijne). Poza wieloetnicznymi miastami, jak Lagos i Abudża, ludność napływowa (migrująca z innych stanów) może napotykać pewne restrykcje w niektórych dziedzinach życia, a natężenie tych restrykcji może różnić się w zależności od stanu. Dotyczy to zwłaszcza dostępu do zatrudnienia w lokalnych instytucjach publicznych oraz ograniczeń w nabywaniu nieruchomości. W założeniu ma to chronić mniejsze grupy etniczne przed dominacją ze strony większych plemion, jak np. Hausa, Joruba czy Igbo.^[89]

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

Ludność Nigerii migruje przeważnie z terenów wiejskich na tereny miejskie, z czego najwięcej osób osiedla się w Lagos i Abudży. Nigeryjczycy dość swobodnie przemieszczają się po terytorium kraju, poszukując szans na wyrwanie się z ubóstwa. Szukają możliwości zatrudnienia w dziedzinach związanych z nowymi technologiami, jak telekomunikacja, budownictwo, handel i rzemiosło. Wewnętrzne migracje ludności dotyczą głównie danego regionu, ponieważ trudniej jest się osiedlić w miejscu bardziej oddalonym, nie mając tam rodziny, znajomych i nie znając lokalnego dialektu, a także wyznając odmienną religię. Dotyczy to zwłaszcza migracji z/na północy. Najchętniej wybieranym celem migracji jest Lagos, które liczy sobie około 20 mln mieszkańców. Grupą dominującą są Joruba, ale zamieszkują tam przedstawiciele ponad 250 grup etnicznych, w tym Hausa, Igbo i Fulani. Około 60% ludności Lagos zamieszkuje slumsy otaczające miasto, często bez dostępu do dróg, czystej wody, elektryczności czy kanalizacji.^[90]

Specyficzny charakter posiadają migracje ludności Fulani. Migracje te wynikają z trudnej sytuacji na północy kraju, procesu pustynnienia, zmiany kultury rolnej i innych czynników. W efekcie pasterze Fulani migrują w poszukiwaniu nowych pastwisk na obszary środkowej Nigerii. Dodatkowo, migracje pasterzy mają charakter dość masowy, co prowadzi do licznych konfliktów z ludnością osiadłą, wybuchów przemocy na poziomie lokalnym.^[91]

WEWNĘTRZNI UCHODŹCY

Obecnie liczbę osób wewnętrznie przesiedlonych w Nigerii określa się na niemal 3,5 mln, z czego 2/3 przebywa na północnym wschodzie w stanach: Borno (1,6 mln), Adamawa (220 tys.) i Yobe (150 tys.). Na północnym zachodzie i w centrum skupiska

⁸⁹ DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), Nigeria – country information report, 12.2020, <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/dfat-country-information-report-nigeria-3-december-2020.pdf>

⁹⁰ DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), Nigeria – country information report, 12.2020, <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/dfat-country-information-report-nigeria-3-december-2020.pdf>

⁹¹ International Crisis Group, Herders against Farmers: Nigeria's Expanding Deadly Conflict, 19.09.2017, Africa Report N°252, <http://www.refworld.org/docid/59c21a454.html>

uchodźców są bardziej rozproszone, w sumie liczą ponad 1 mln osób – największe znajdują się w stanach: Benue (480 tys.), Katsina (250 tys.) i Zamfara (150 tys.).^[92]

W stanie Borno większość uchodźców opuściła swoje miejsce zamieszkania w latach 2013-2014.^[93] Jednak nadal notuje się napływ ludności do obozów w niektórych rejonach tego stanu. Sytuacja bezpieczeństwa w otoczeniu obozów jest niestabilna, a UNHCR zanotował próby infiltracji obozów przez bojowników, co skutkowało przypadkami zabójstw, porwań, kradzieży i niszczenia mienia, a także przemocy na tle seksualnym. Latem 2022 r. przypadki takie zanotowano m.in. w obozach w Gwoza, Pulka, Damboa, Monguno, Bama i Dikwa, a także w obozach Gujba i Geidam w stanie Yobe. Partyzanci atakowali wielokrotnie drogi w rejonie obozów, utrudniając dostarczanie pomocy humanitarnej. Latem 2022 r. w okolicach obozu w Bama na skutek eksplozji znalezionej przez dzieci niewybuchu zginęło siedmioro z nich.^[94]

Na skutek operacji zbrojnych nigeryjskiej armii, śmierci Abubakara Shekau, przywódcy Boko Haram, oraz zmian w taktyce wojennej ISWA, a także wysokich kosztów związanych z utrzymywaniem obozów dla uchodźców wewnętrznych, władze lokalne w Borno zdecydowały o stopniowym zamykaniu obozów dla uchodźców, szczególnie tych zlokalizowanych w stolicy stanu – Maiduguri oraz w okolicach miasta.^{[95][96]} Według danych UNHCR, od 2015 r. obozy dla uchodźców opuściło prawie 800 tys. osób.^[97] Problemem jest to, że obozy są likwidowane dość szybko po ogłoszeniu takiej decyzji, zostawiając mało czasu przesiedlanym oraz organizacjom humanitarnym na przygotowanie się do tego procesu. Każda rodzina otrzymuje niewielką pomoc „powrotową” od władz stanu Borno.^[98]

Uchodźcy z obozów mogą w miarę bezpiecznie osiedlić się w miastach garnizonowych pod ochroną armii, jednak koszty życia i ceny żywności są tam wysokie. Mogą również zdecydować się na powrót na tereny wiejskie, które są jednak w dużej mierze pod kontrolą ISWA. Osoby, które zdecydowały się na powrót na wieś, mogą być dodatkowo postrzegane przez władze Nigerii jako zwolennicy ISWA. Jak do tej pory, większość osiedliła się w slumsach na przedmieściach Maiduguri, gdzie nie mają już dostępu do pomocy humanitarnej. Inni opuścili Maiduguri i udali się w inne rejony stanu Borno, ale tylko niewiele osób zdecydowało się powrócić do miejsc pochodzenia, pozostających pod kontrolą ISWA.^[99]

⁹² UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Nigeria; All Population Snapshot as of 31 July 2024, 08.2024, <https://data.unhcr.org/en/documents/download/110512>

⁹³ International Crisis Group, Herders against Farmers: Nigeria's Expanding Deadly Conflict, 19.09.2017, Africa Report N°252, <http://www.refworld.org/docid/59c21a454.html>

⁹⁴ UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Protection Monitoring Report; UNHCR Maiduguri Sub-Office; July - August 2022, 31.08.2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2080428/unhcr_maiduguri_sub-office_bi-monthly_protection_monitoring_report_july-august_2022.pdf

⁹⁵ Punch, 200,000 displaced as Borno govt shuts IDP camps, 02.11.2022, <https://punchng.com/200000-displaced-as-borno-govt-shuts-idp-camps/>

⁹⁶ Human Rights Watch (HRW), Those Who Returned Are Suffering, 02.11.2022, <https://www.hrw.org/report/2022/11/02/those-who-returned-are-suffering/impact-camp-shutdowns-people-displaced-boko>

⁹⁷ UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Nigeria: All Population Snapshot; As of 30 September 2022, 10.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2079668/UNHCR+Nigeria+All+Population+Snapshot+September+2022.pdf>

⁹⁸ UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Protection Monitoring Report; UNHCR Maiduguri Sub-Office; July - August 2022, 31.08.2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2080428/unhcr_maiduguri_sub-office_bi-monthly_protection_monitoring_report_july-august_2022.pdf

⁹⁹ International Crisis Group, After Shekau: Confronting Jihadists in Nigeria's North East, 29.03.2022, <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/nigeria/after-shekau-confronting-jihadists-nigerias-north-east>

Mieszkańcy obozów mogą poruszać się swobodnie w rejonie obozów lub w niedalekiej okolicy, ale niechętnie podróżują do sąsiednich dystryktów. Lokalne podróże utrudniają działania partyzanckie, porwania, niewybuchy/miny na drogach, brak dokumentów, a także godzina policyjna nakładana okresowo przez wadze.^[100]

W innych regionach Nigerii powodem przesiedleń mogą być także decyzje administracyjne władz. Amnesty International poinformowała o przypadkach przymusowych przesiedleń w mieście Port Harcourt, stan Rivers, które miały miejsce w styczniu 2022 r. Władze miejskie postanowiły wysiedlić ok. 60 tys. osób zamieszkujących 10 osiedli, a ich domy zburzono. Protestujących pobito i pozostawiono bez dachu nad głową.^[101] W 2023 r. i w 2024 r. ACLED odnotował niewielkie wewnętrzne przesiedlenia w stanach Kaduna, Anambra, Niger, Borno, Cross River.^[102]

UCHODźCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

Według informacji UNHCR, w połowie 2024 r. około 380 tys. nigeryjskich uchodźców było zarejestrowanych w Kamerunie, Czadzie i Nigrze.^[103]

PODSUMOWANIE

Nigeria jest republiką federalną, z prezydentem wybieranym w wyborach powszechnych co 4 lata, jako głową państwa i szefem rządu. Władza ustawodawcza należy do dwuizbowego Zgromadzenia Narodowego.

Nigeria jest krajem, w którym jest orzekana kara śmierci. Według Amnesty International, w 2022 r. wydanych zostało co najmniej 77 wyroków śmierci. Jednocześnie nie odnotowano żadnej egzekucji.

Aktualnie Nigeria nie jest zaangażowana w międzynarodowy konflikt zbrojny, jednak lokalnie boryka się z wieloma wewnętrznymi konfliktami zbrojnymi o zróżnicowanym podłożu i natężeniu. Na jej terytorium działają od wielu lat różne ugrupowania partyzanckie i secesjonistyczne, mają miejsce lokalne konflikty o zasoby (o ziemię lub wodę), które często mają także wymiar etniczny lub religijny, obecne są liczne gangi i struktury przestępcze.

Najtrudniejsza sytuacja bezpieczeństwa panuje na **północnym wschodzie**, gdzie aktywne są struktury Państwa Islamskiego. Nadal toczą się tam walki między partyzantami a armią oraz między różnymi frakcjami partyzantów. Sytuacja bezpieczeństwa ludności cywilnej poprawiła się, chociaż na terenach wiejskich nadal może ona być celem ataków odwetowych ze strony partyzantów. Panuje tam także

¹⁰⁰ UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Protection Monitoring Report; UNHCR Maiduguri Sub-Office; July - August 2022, 31.08.2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2080428/unhcr_maiduguri_sub-office_bi-monthly_protection_monitoring_report_july-august_2022.pdf

¹⁰¹ Amnesty International, 60 000 Forcibly Evicted in Port Harcourt, 15.02.2022, <https://www.amnesty.org/en/documents/afr44/5225/2022/en/>

¹⁰² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria 01.01.2022-30.09.2024, Strategic developments, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

¹⁰³ UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Nigeria; All Population Snapshot as of 31 July 2024, 08.2024, <https://data.unhcr.org/en/documents/download/110512>

bardzo trudna sytuacja humanitarna, spowodowana dużą ilością uchodźców wewnętrznych.

Na terenach zamieszkałych przez grupę etniczną Igbo aktywne są oddziały secesjonistycznej partyzantki, ale militarna skala jej działań nie jest duża. Narzuca ona jednak na ludność cywilną duże ograniczenia w postaci przymusowych strajków, co utrudnia aktywność gospodarczą w regionie, ale nie powoduje powszechnego zagrożenia życia dla cywilów.

Na obszarach północnych i centralnych największym problemem są spory między zamieszkującymi ten teren wspólnotami etnicznymi i religijnymi. Gwałtowne wybuchy przemocy przeradzają się często w masakry o dużej skali, jednak nie przekształcają się w regularny konflikt zbrojny.

Na pozostałych obszarach kraju, w tym w szczególności na południu i w dużych miastach największym problemem jest wysoki poziom przestępczości.

Ludność regionów ogarniętych konfliktami przesiedla się do obozów dla uchodźców lub do regionalnych centrów administracyjnych. Możliwe są także przesiedlenia do wieloetnicznych dużych miast, lub w regiony, gdzie obecna jest dana grupa etniczna, jednak ludność migrująca często trafia do miejskich slumsów, gdzie panuje bieda i trudne warunki sanitarne.

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA:

1. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Nigeria, dane pobrano 08.10.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
2. Amnesty International, 60 000 Forcibly Evicted in Port Harcourt, 15.02.2022, <https://www.amnesty.org/en/documents/afr44/5225/2022/en/>
3. Amnesty International, Death Sentences and Executions 2022, 05.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2091962.html>
4. Amnesty International, Death Sentences and Executions 2023, 29.05.2024, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/7952/2024/en/>
5. BBC News, Nigerians hit with 24-hour curfews amid protests, 02.08.2024, <https://www.bbc.com/news/articles/cxr2r5qrn52o, odczyt 20.10.2024>
6. BBC, Abubakar Shekau: Nigeria's Boko Haram leader is dead, say rival militants, 07.06.2021, <https://www.bbc.com/news/world-africa-57378493>
7. BBC, Abuja kidnapped sisters: Nigeria defence minister hits out at crowdfunding for ransoms, 18.01.2024, https://www.bbc.com/news/world-africa-68019139?at_medium=RSS&at_campaign=KARANGA
8. BBC, Biafra quest fuels Nigeria conflict: Too scared to marry and bury bodies, 09.01.2023, https://www.bbc.com/news/world-africa-64110852?at_medium=RSS&at_campaign=KARANGA
9. BBC, Nigerian president demands end to deadly protests, 04.08.2024, <https://www.bbc.com/news/articles/crgeexzdl4wo>
10. Center for Civilians in Conflict, To Defend or Harm?: Community Militias in Borno State, Nigeria, 12.2019, <https://civiliansinconflict.org/publications/research/to-defend-or-harm/>
11. CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Nigeria, 08.10.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/nigeria/>
12. CSW (Christian Solidarity Worldwide), Death toll continues to rise in attacks on Plateau State communities, 29.12.2023, <https://www.csw.org.uk/2023/12/29/press/6138/article.htm>
13. Daily Trust, Navy launches special operation against crimes on Lagos, Ogun waters, 09.11.2023, <https://dailytrust.com/navy-launches-special-operation-against-crimes-on-lagos-ogun-waters/>
14. DFAT (Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade), DFAT Country Information Report Nigeria, 03.12.2020, <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/dfat-country-information-report-nigeria-3-december-2020.pdf>
15. FCDO (UK Foreign, Commonwealth and Development Office (formerly FCO)), Nigeria Travel Advice, 26.01.2024, <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/nigeria>
16. Global Crime index, Nigeria 2023, <https://ocindex.net/country/nigeria>

17. Human Rights Watch (HRW), Those Who Returned Are Suffering, 02.11.2022, <https://www.hrw.org/report/2022/11/02/those-who-returned-are-suffering/impact-camp-shutdowns-people-displaced-boko>
18. International Crisis Group, After Shekau: Confronting Jihadists in Nigeria's North East, 29.03.2022, <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/nigeria/after-shekau-confronting-jihadists-nigerias-north-east>
19. International Crisis Group, Beyond Vigilantism: Towards Lasting Security Solutions, 11.05.2022, <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/nigeria/beyond-vigilantism-towards-lasting-security-solutions>
20. International Crisis Group, Fighting among Boko Haram Splinters Rages On, 30.05.2023, <https://www.crisisgroup.org/africa/west-africa/nigeria/fighting-among-boko-haram-splinters-rages>
21. International Crisis Group, Herders against Farmers: Nigeria's Expanding Deadly Conflict, 19.09.2017, Africa Report N°252, <http://www.refworld.org/docid/59c21a454.html>
22. PM News, Nigerian army launches special operation to tackle banditry, 19.09.2023, <https://pmnewsnigeria.com/2023/09/19/nigerian-army-launches-special-operation-to-tackle-banditry/>
23. Premium Times, Successes, challenges of military operations across Nigeria in 2023, 21.12.2023, <https://www.premiumtimesng.com/health/health-features/653059-successes-challenges-of-military-operations-across-nigeria-in-2023.html>
24. Punch, 200,000 displaced as Borno govt shuts IDP camps, 02.11.2022, <https://punchng.com/200000-displaced-as-borno-govt-shuts-idp-camps/>
25. Serwis Rzeczypospolitej Polskiej, Nigeria, 18.05.2022, <https://www.gov.pl/web/nigeria/ie>
26. The cable, Army chief launches operation to curb killings in Plateau, 22.07.2023, <https://www.thecable.ng/army-chief-launches-operation-to-curb-killings-in-plateau>
27. The Guardian, Nigerian Army officially ends Operation Python Dance II, 16.10.2017, <https://guardian.ng/news/nigerian-army-officially-ends-operation-python-dance-ii/>
28. The Sight News, Operation Python Dance II Not Targeted At IPOB- Army, 08.09.2017, <http://thesightnews.com/2017/09/08/operation-python-dance-ii-not-targeted-at-ipob-army/>
29. TRAC, Islamic State West Africa (ISWA / ISWAP), <https://www.trackingterrorism.org/group/islamic-state-west-africa-iswa-iswap>
30. UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Humanitarian Response Plan – Nigeria 2024, <https://www.unocha.org/publications/report/nigeria/nigeria-humanitarian-response-plan-2024>

31. UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Humanitarian Response Plan – Nigeria 2023, <https://humanitarianaction.info/plan/1110>
32. UN OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Protection Monitoring Report; UNHCR Maiduguri Sub-Office; July - August 2022, 31.08.2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2080428/unhcr_maiduguri_sub-office_bi-monthly_protection_monitoring_report_july-august_2022.pdf
33. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Nigeria: All Population Snapshot; As of 30 September 2022, 10.2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2079668/UNHCR+Nigeria+All+Population+Snapshot+September+2022.pdf>
34. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Nigeria; All Population Snapshot as of 31 July 2024, 08.2024, <https://data.unhcr.org/en/documents/download/110512>
35. USDOS (US Department of State), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Nigeria, 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/nigeria/>
36. Vanguard, Nigerian Army rename Operation Python Dance to Operation Dance for Peace, 16.10.2019, <https://www.vanguardngr.com/2019/10/army-renames-operation-python-dance-2/>
37. Wikipedia, Nigeria, administrative divisions - de - colored.svg, CC BY-SA 3.0, 27.10.2012, https://en.wikipedia.org/wiki/East_Central_State//media/File:Nigeria,_administrative_divisions_-_de_-_colored.svg
38. Wikipedia, Subdivisions of Nigeria, https://en.wikipedia.org/wiki/Subdivisions_of_Nigeria